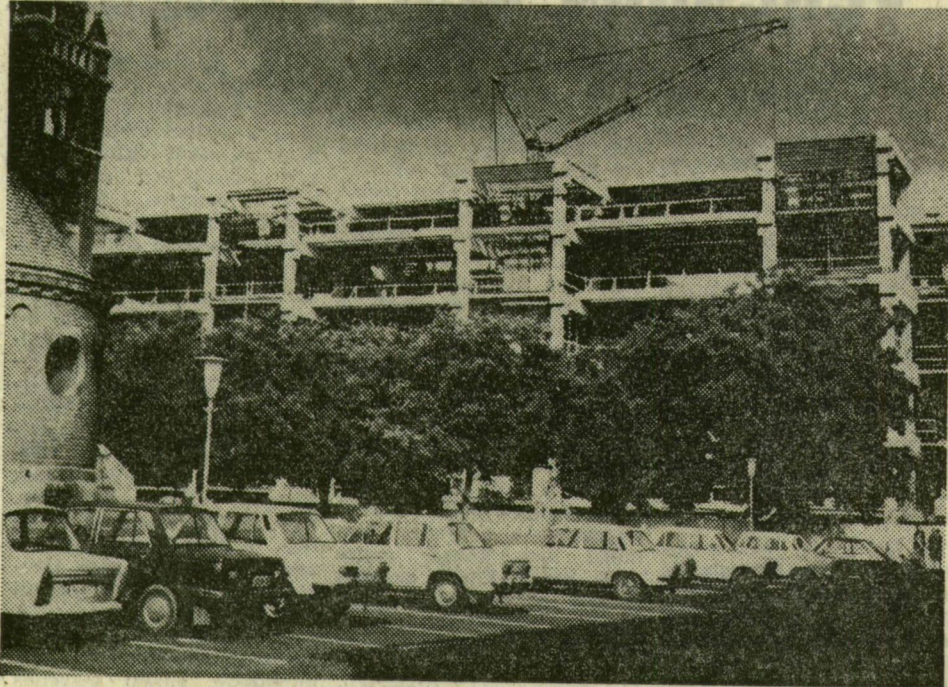

Szerelik a földémet

Teljes magasságában és végleges formájában mutatkozik már a Dóm téren épülő könyvtár. Az előre gyártott hatalmas vasbeton tartópillérek és földemelek összerakása hosszadalmas feladatot jelent, a DÉLÉP dolgozói ezekben a napokban is ezt a munkát végzik

Munkások Szegeden

12. A munkások politikai arculatáról

A megkérdezett munkások politikai szervezetségi szintjét vizsgálva megállapítható, hogy 14 százalékuk tagja az MSZMP-nek, 92 százalékuk a szakszervezetnek és 12 százalékuk a KISZ-nek.

A megkérdezett munkások 50 százaléka az üzemben, 7 százaléka a lakóhelyén végzett társadalmi tevékenységet, 6 százalékuk pedig mindkét helyen. A munkásság társadalmi tevékenysége így módon leszűkül az üzemen belüli viszonyokra. A megkérdezettek 37 százaléka pedig egyáltalán nem végzett társadalmi tevékenységet, akik főként a betanított és a segédmunkások köréből kerültek ki. A megkérdezett munkások 89 százaléka azonban végezne ingyenes-önkéntes társadalmi munkát, pl. utcáik csinosítása érdekében.

A közösséget érintő kérdéseket megvitató munkahelyen kívüli politikai rendezvényeken — pl. tanácsotagi beszámolókon — nem vett részt a megkérdezett munkások 64 százaléka, elsősorban a betanított és segédmunkások, valamint a 8 általános iskolánál kevesebbet végzetek.

A politikai oktatásban leginkább a közvetlen termelésirányítók és a szakmunkások vettek részt, de a megkérdezett munkások 88 százaléka nem tanúsított érdeklődést, különösen a 8 általánosnál kevesebb állami iskolai végzettséggel rendelkezők. Legtöbbször az NKfV-nél dolgozók, valamint a Szegeden lakó dolgozók vettek részt abban. Az ösztönzési módon a többi területen is fontos.

A társadalmi, politikai kérdésekben való tájékozódási források közül a televízió és a rádió emelkedett ki, és ezt követte az újság, majd a munkatársak információi. A televíziót és a rádiót elsősorban a 8 általános iskolánál kevesebbet, valamint a középső iskolát végzettek használták tájékozódási forrásként, míg az újságot leginkább a szakmunkások és a közvetlen termelésirányítók.

A megkérdezett munkások 67 százaléka kis mértékben tartotta magát tájékozottnak Szeged város fejlesztési elképzeléseiről, s ezek elsősorban a szakmunkáskörből kerültek ki.

A továbbtanulás, mint információforrás nem áll rangjának megfelelő helyen, ugyanis a megkérdezett munkások 71 százaléka jelezte, hogy 1978–79-ben sem állami, sem politikai oktatás keretében nem tanult tovább. Ide is elsősor-

ban a 8 általános iskolánál kevesebbet végzettek, a betanított és a segédmunkások tartoznak. Legkevesebb a DÉLÉP-nél és a szalágygyárban dolgozók, továbbá a Szegedhez kapcsolt részeken lakók, valamint a bejárók tanultak tovább.

A Szegeden lakó munkások nagy többsége — bár különböző indokból — szerint ebben a városban lakni, és kb. 4 százalékuk költözne el, illetve nyilatkozott úgy, hogy kénytelen itt élni. Arra a kérdésre, hogy milyennek ítélik Szeged fejlődését a válasz 81 százaléka megfelelő, illetve kielégítő, csupán 5 százalék adott negatív választ.

Milyen területen kellene fokozni Szeged fejlődését? A megkérdezettek sorrendben a következőket választották: a lakásépítés, az óvodák-bölcsődék hálózatának fejlesztése, az üzlethálózat, utak, járdák, szolgáltatásintézmények további kiépítése területén. A lakásépítés fokozását elsősorban a nők igényelték, továbbá a szakmunkások, valamint a ruhagyárban dolgozók.

Arra a kérdésre, hogy eljuttatták-e véleményüket az illetékesekhez — a tanács különböző szerveihez — a következő válaszokat adták: 59 százaléka nem juttatta el, 19 százalékuknak nem volt véleménye, csupán 17 százalék jelezte, hogy a tanácsot (6 százalék), a társadalmi szerveket (7 százalék) és az ismerősök útján (3 százalék) juttatta el véleményét az illetékesekhez. Van tehát bizonyos ellentmondás Szeged fejlődésének pozitív értékelése és a véleményük kifejezése között. Eppen ezért az e kérdéssel összefüggő vélemények illetékesekhez való eljuttatását szorgalmazni kell.

A vélemények továbbítása, vagy elhallgatása összefügg a társadalmi-közéleti tevékenység, valamint a társadalmi-politikai aktivitás kérdéseivel.

A társadalmi-közéleti tevékenységet a munkatevékenység, a család és a társadalmi-közéleti tevékenység összhangjának oldaláról közelítettük meg. A munkások közel egyötöde választotta azt, hogy a fenti három tevékenység összhangban van náluk. A megkérdezettek közel fele csupán a munkatevékenység és a család összhangját vallotta. Továbbá a munkások szintén egyötöde szerint a család áll előtérben. Nem kétséges, hogy a fenti válaszok összefüggnek az üzemi termelőmunkán kívüli egyéb jövedelemnövelő tevékenységekkel, és azzal is, hogy minden hetedik-nyolcadik munkás első

munkahelye a mezőgazdaság volt. A válaszok itt is differenciálódnak nemek, iskolai végzettség, beosztás, munkahely és lakóhely szerint, erre azonban hely szűke miatt nem térhetünk ki.

A társadalmi-közéleti tevékenységet másrészt megközelítettük a társadalmi-politikai aktivitás önbesorolása alapján is. E szerint a megkérdezettek 44 százaléka nemigen érdeklődött a társadalmi-politikai kérdések iránt, és ritkán nyilvánított véleményt ilyen kérdésekben. Minden 4. munkás viszont rendszeresen érdeklődik, véleményét is kifejti, de nem túlságosan aktív. Továbbá minden 5. megkérdezett törekszik összhangot biztosítani munkája, magánélete és politikai aktivitása között. Kétségtelen, hogy a válaszok itt is differenciálódnak a már említett kategóriák szerint.

A megkérdezett munkahelyi vezetők szintén három kategóriába sorolták a munkásokat a fenti szempontból. A fentiekből megállapítható, hogy vannak feladatok a társadalmi-politikai aktivitás területén, az nem szorulhat háttérbe, hiszen lényeges összetevője a szocialista demokráciának. Az is megállapítható, hogy a társadalmi-politikai aktivitás háttérbe szorítása összefügg a munkásság mezőgazdasághoz való kötődésével és egyéb jövedelemnövelő tevékenység folytatásával, a kisegítő gazdaságban való munkával. Vonatkozik ez különösen a 8 általános iskolánál kevesebbet végzettek, valamint a segéd- és a betanított munkások csoportjára.

Dr. Papp Ignác

Országos honismereti akadémia Szolnokon

Hétfőn Szolnokon megkezdődött a IX. országos honismereti akadémia rendezvénysorozata, amelynek a Kereskedelmi és Vendéglátóipari Főiskola kihelyezett tagozata ad otthont. A Hazafias Népfőnt, a Népművelési Intézet és a vendéglátó megyei szervezetek által közösen rendezett eseményre az ország minden részéből háromszáz meghívott érkezett. Az ötnapos tanácskozást Székely György akadémikus, a Hazafias Népfőnt Országos Tanácsa honismereti munkabizottságának elnöke nyitotta meg. Ezt követően a résztvevők a település, táj- és

életmódkutatás lehetőségeit és feladatait vitatták meg. A bevezető előadást Póloskei Ferenc az ELTE tanszékvezető egyetemi tanára tartotta.

A honismereti akadémia további napjain szó esik majd az üzemtörténeti gyűjtés, kutatás és krónikairás helyzetéről, arról a szerepről, amit a közművelődési intézmények és közgyűjtemények a honismereti mozgalomban betöltenek. A vendégek ellátogatnak a Jászság és a Tiszaság falvaiba, ahol a nevezetességekkel és honismereti kutatásokkal ismerkednek. (MTI)

Teljes és hatékony

A szakértők azt mondják, hogy a teljes foglalkoztatás és a hatékony foglalkoztatás elve csak egymás terhére valószínűleg megvalósítható, vagy teljes a foglalkoztatás, vagy hatékony.

Ez az „egymás terhére” kezdetű elmélet sok más vonatkozásban már régebben megfogalmazódott. Ha a béreket emeljük, kevés pénz jut a társadalmi juttatásokra. Ha sok lakást építünk, nincs kapacitás a lakáskarbantartásra. Ha egy társadalmi réteget előnyökhöz juttatunk, akkor az összes többi hátrányos helyzetbe hozzuk. Ha sokat fogyasztunk, keveset lehet felhalmozni. De hogy a foglalkoztatás teljesége és hatékonysága is csak egymás terhére valószínűleg megvalósítható, ez nehezen emészthető tétel.

Odáig értem, hogy amennyiben egy vállalat, szövetkezet több embert alkalmaz, mint amennyire szüksége van, akkor ezzel segíti a teljes foglalkoztatás elvének megvalósulását, de rontja a foglalkoztatás hatékonyságát. Még kárt is okoz azzal, hogy munkaerőt von el más fontos munkahelyekről. Azt is értem, hogy a vállalatnak, szövetkezetnek fokozatosan meg kell szabadulnia a felesleges emberektől — kerülve a tömeges elbocsátásokat.

Mindenkinek „munkát — kenyeret” kell biztosítanunk. Ez a létbiztonság alapja. Vannak, akik nem hajlandók, vagy nem képesek megfelelő teljesítményt nyújtani. Őket eszerint kell bérezni. Nem mindenki bírja lelkileg és fizikailag a munkát. Így hát kevesebbet is keres, mint a többi. Foglalkoztatása akkor hatékony, ha minden feltétel adott ahhoz, hogy jól dolgozzon, képességei és kedve szerint teljesítsen.

A hatékony és teljes foglalkoztatás első feltétele tehát, hogy mindenki annyit kapjon, amennyit megérdemel (munka szerinti elosztás elve), és mindenki megdolgozzon a béréért (elosztás szerinti munka elve). Sok helyen ugyanis a bér meghatározott nagyság, ezt a bért kell kiérdemelni. Legyen viszont előbb-utóbb „alapvető állampolgári jog” az, hogy teljesítménye növelése révén mindenki önmaga „emelhesse” a bérét, keresetét. Az első feltétel tehát a jó bérrendszer. De ott áll mögötte a második is!

Hiába hajtja a dolgozót a jobb kereseti lehetőség, ha egyszer anyag nincs, mászszor szerszám, alkatrész, jó gép. Félnap semmittevés után nehezen lendül már a munkába. Sok gyárban, termelőszövetkezetben láttam „nem hatékony” foglalkoz-

tatást. De ennek csak mellékes oka volt az, hogy felesleges embereket is tartottak. A fő ok az volt, hogy a munkát nem szervezték meg. Becslésem szerint ma Magyarországon a foglalkoztatás hatékonyságát 10–15 százalékkal lehetne emelni pusztán azzal, ha a munka- és az anyagi ellátást jobban szerveznék.

Meg vagyok győződve arról, hogy a munkás dolgozni és keresni szeretne a gyárban, vagy a térszében. Alapvető érdeke, hogy nyugodtan dolgozhasson. Ezt sértjük meg azzal, ha nem engedjük munkálkodni — mert nincsenek meg ennek feltételei —, majd később még a szemére is vetjük, hogy milyen keveset teljesített.

Tréfálkozva szoktuk mondani, hogy ha ez a nép egyszer elkezd dolgozni, hamarosan elfogy a munka és aztán majd mit csinál? Valóban: ha nő az átlagteljesítmény, akkor kevesebb emberre van szükség, vesztélybe kerül a teljes foglalkoztatottság. Hova tegyük az embereket?

Erre is választ ad az elmúlt évtized tapasztalata. A mezőgazdasági nagyüzemek és iparvállalatok szép lassan abbahagyják a munkaigényes termékek előállítását. Tartós volt belőlük a hiány, vagy az áruk volt a megfizethetetlen. Más helyeken romlott a termékek minősége, mert a gondosabb munkához több „élőmunka” kell. Egyszer javasoltam, hogy a cipőgyárakban lazítsák a normákat 10 százalékkal, mert többet keresnek ugyan az emberek, de ez bőven megtérül a cipők jobb minőségében. Kinevették, a termelékenységi mutatóra hivatkoztak. De vajon a minőségjavulás nem termelékenységnövelő tényező?

Szomorúan nézi az ember, hogy a gyümölcs a fán marad, számos szántóföldi növényből nagy a veszteség, mert géppel takarítják be a termést. Paprika, paradicsom, kukorica marad kinn a földeken. Ha van ember rá, érdekes még kézzel is leszedni, betakarítani ezeket a termékeket és piacra vinni. Munkaigényes? Igen. De a lényeg nem ez, hanem, hogy jövedelmező legyen. Rengeg munkaigényes tevékenységben van hiány, nemcsak a termelésben, a szolgáltatásokban is. Ha hatékony lesz a foglalkoztatás, akkor jut ember ezekre a munkaigényes tevékenységekre is. És a foglalkoztatás teljes marad. Lesz, aki rendbe hozza házukat, megjavítja a vízcsapot, kihordja az újságot, elszállítja a szemetet.

Nem „vagy”, hanem „és” kell a két szó közé. Legyen a foglalkoztatás hatékony és teljes.

Dr. Pirityi Ottó

Vadgazdálkodás Tízéves vadgazdálkodási terv

A vadásztársaságok most készítik a következő tíz évre szóló munkatervüket, amelyben a MEM irányelvei alapján a többi között az állományfejlesztés és a fokozott vadvédelem feladatait határozzák meg. A tennivalókról Koller Mihály, a Magyar Vadászok Országos Szövetségének főtitkára adott tájékoztatást:

A tervszerű gazdálkodás eredményeként a nagyvadaknál kialakult a nagy értékű törzsalomány, amely az országban működő 700 vadásztársaságnak lehetőséget ad arra, hogy az elkövetkező években egységes tervek alapján, tervszerű tenyésztőmunkával még tovább javítsák a minőséget.

Ez nemcsak a 30 ezer va-

dászt érinti, hanem fontos gazdasági kérdés is. A vadászat ugyanis jó devizaforrás: tavaly 40 millió dollár bevételt származott a vadak, illetve a feldolgozott termékek értékesítéséből. A jobb minőséggel egyenes arányban fokozható a jövedelmezőség. Amíg például az 5 kilogramm alatti szarvasagancsért 1300 márkát fizet a külföldi vadász, addig 5 kilogramm felül már 7000 márká a trófea értéke. A tapasztalat szerint a jelenlegi 40–60 ezerre becsült szarvasállomány valamivel nagyobb az optimálisnál, túlzottan elszaporodtak a vadászok is, a 180–200 ezer öznél viszont 40 ezerrel több is megélne anélkül, hogy károsítaná a kultúrnövényeket.

Megállapították, hogy jelentős területterületek vannak az országban a vadak eltartására. Ezért a 10 éves munkatervben szerepel a területek kihasználása is. Elsősorban a dámszarvas és a muflon elterjesztésére kínálkozik lehetőség. A dámszarvas a gyulai rezervátumból szállítják át a kijelölt területekre. A muflont a telki szaporítóhelyről főként a sziklák, kopár, hegyes területekre helyezik ki.

Az apróvadak — nyúl, fácán, fogoly — számának növelésére szintén a soron lévő feladatok közé tartozik. 6–700 ezer nyúl él természetes körülmények között, de számitások szerint jóval nagyobb állomány kialakítására lenne lehetőség. Ehhez azonban újabb bűvőhelyeket kell létesíteni, elsősorban az Alföldön, s erre a célra dűlőutak, vasútvonalak mellett fa- és bokorcsoportokat ültetnek. (MTI)

Növények védelme

Országszerte kedvező a növényegészségügyi helyzet. A különböző fertőzések az elmúlt év azonos időszakához képest valamivel kisebb mértékben jelentkeznek. Az ellenőrző állományokról érkezett jelentések szerint azonban a termelőknél július közepén ismét fel kell készülniük egy újabb védekezési főszezonra.

A párás, meleg időjárás most a legtöbb gondot azzal okozza, hogy a máskor csak augusztusban jelentkező levetítetek az idén lényegesen korábban, és nemcsak a zöldesekertekben, hanem szokatlan módon a kukoricatáblákban is elszaporodtak. Ahol arra szükség van, repülőgépekről és helikopterekről nagy hatású vegyi készítményekkel óvják a növényeket.

A gyümölcsös- és a szőlőkertekben a nedvességet kedvelő kórokozók ezúttal a szokottnál kevésbé veszélyeztetik a termést. A peronoszpóra egyelőre a legtöbb helyen elkerülte a nagyüzemi szőlőkerteket. A gazdaságok azonban folytatják a megelőző védekezéseket. A lisztharmat viszont a tavalyinál jobban erőre kapott, s ezért a szőlőkertekben a permetezőgépekkel nagyszabású hadjáratot kezdtek ellene.

Országszerte virágzásban van a napraforgó, a gazdaságok megelőző védekezéshez láttak.

A házikertekből sokan tették fel a kérdést, hogy miért sárgulnak el idő előtt a fák levelei. Ezt a legtöbb esetben a takácsatkák fertőzése okozza, s ilyenkor a védekezést nem szabad halogatni. A kelő hatású készítmények a kistermelők rendelkezésére állnak.